

Briselē, 24.6.2020.
COM(2020) 258 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

ES stratēģija par cietušo tiesībām (2020.–2025. gads)

IEVADS

Noziedzība var ietekmēt mūs visus. Katru gadu miljoniem cilvēku Eiropas Savienībā¹ kļūst par noziegumos cietušajiem. Savienībai, kurā valda līdztiesība, ir jānodrošina tiesu iestāžu pieejamība visiem noziegumos cietušajiem² neatkarīgi no tā, kurā ES vietā vai kādos apstākļos noziegums ir noticis.

Noziegumos cietušajiem vienmēr jābūt pieejamam atbalstam un aizsardzībai. Sabiedrības pārvietošanās ierobežojumu periodā Covid-19 pandēmijas laikā tika novērots vardarbības ģimenē³, seksuālas vardarbības pret bērniem, kibernoziegumu⁴ un rasistisku un ksenofobisku un naida noziegumu skaita pieaugums⁵. Tādēļ ir ārkārtīgi svarīgi stiprināt cietušo atbalsta un aizsardzības sistēmu un garantēt tās noturību krīzes situācijās.

Šī pirmā ES stratēģija par cietušo tiesībām iezīmē Komisijas darbu laikposmā no 2020. gada līdz 2025. gadam. Tā aicina rīkoties arī citus dalībniekus, tostarp ES dalībvalstis un pilsonisko sabiedrību. Tā pievērš sevišķu uzmanību tādu cietušo īpašajām vajadzībām, kas piedzīvojuši ar dzimumu saistītu vardarbību. ES darīs visu iespējamo, lai novērstu un apkarotu ar dzimumu saistītu vardarbību un atbalstītu un aizsargātu šādos noziegumos cietušos. ES spēks ir tās daudzveidībā. Tāpēc ES darīs visu iespējamo, lai novērstu un apkarotu naida noziegumus visās to izpausmēs, t. sk. rasistiskus, antisemitiskus, homofobiskus vai transfobiskus naida noziegumus.

ES jau ir pieņēmusi pārlicecinošu noteikumu kopumu cietušo tiesību jomā. Cietušo tiesību direktīvā⁶ ir iekļautas tiesības piekļūt informācijai, tiesības uz atbalstu un aizsardzību atbilstoši cietušo individuālajām vajadzībām un procesuālo tiesību kopums. Citi būtiski ES tiesību akti ir Kompensāciju direktīva⁷ un ES noteikumi par Eiropas aizsardzības rīkojumiem⁸. ES ir arī pieņēmusi instrumentus, kas risina noteiktos noziegumos cietušo īpašās vajadzības: Cilvēku tirdzniecības novēršanas direktīvu⁹, Direktīvu pret seksuālu

---

¹ Saskaņā ar *Eurostat* 2017. gadā ES tika reģistrēti aptuveni 15 miljoni smagu noziedzīgu nodarījumu (slepkavības, bērnu seksuāla izmantošana, uzbrukumi, nolaupīšana, seksuāla vardarbība, izvarošana, seksuāla rakstura uzbrukumi un laupīšanas).

² Kā uzsvērusi Pamattiesību aģentūra publikācijā *Victims' rights as standards of criminal justice – Justice for victims of violent crime* (2019), cietušo tiesības piekļūt tiesu sistēmai un saņemt aizsardzību ir pamattiesības.

³ Sk. Pasaules Veselības organizācijas 2020. gada marta informāciju par vardarbības ģimenē pieaugumu Covid-19 pandēmijas laikā. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/emergencies/COVID-19-VAW-full-text.pdf>.

⁴ Eiropols, *Pandemic profiteering: how criminals exploit the COVID-19 crisis* (2020. gada marts), sk.: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/pandemic-profiteering-how-criminals-exploit-covid-19-crisis>.

⁵ <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1>

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI ("Cietušo tiesību direktīva").

⁷ Padomes Direktīva 2004/80/EK (2004. gada 29. aprīlis) par kompensāciju noziegumos cietušajiem ("Kompensāciju direktīva").

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/99/ES (2011. gada 13. decembris) par Eiropas aizsardzības rīkojumu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 606/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par aizsardzības pasākumu savstarpēju atzīšanu civillietās.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI.

vardarbību pret bērniem un bērnu seksuālu izmantošanu¹⁰ un Terorisma apkarošanas direktīvu¹¹, kurā paredzētas īpašas tiesības terorismā cietušajiem. ES ir arī parakstījusi Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija)¹².

Nesen izdotie ziņojumi¹³ neatkarīgi no šā progresa liecina, ka **noziedzumos cietušie ES joprojām nevar pilnībā paļauties uz savām tiesībām**. Cietušo piekļuvi tiesu sistēmai galvenokārt apgrūtina informācijas trūkums, nepietiekams atbalsts un nepietiekama aizsardzība. Cietušie bieži tiek pakļauti sekundārai viktimizācijai¹⁴ kriminālprocesa laikā un pieprasot kompensāciju. Personām, kas ir cietušas noziedzumos, ceļodamas ārzemēs, ir vēl grūtāk piekļūt tiesu sistēmai un pieprasīt kompensāciju. Neaizsargātākajiem cietušajiem, piemēram, ar dzimumu saistītā vardarbībā cietušajiem, cietušiem bērniem, cietušajiem ar invaliditāti, gados vecākiem cietušajiem, naida noziedzumos cietušajiem, terorismā cietušajiem vai cilvēku tirdzniecībā cietušajām personām, ir sevišķi problemātiski izturēt kriminālprocesu un tikt galā ar situāciju pēc noziedzuma.

Šīs problēmas risināšana sākas ar to, ka praksē labāk jāpiemēro ES noteikumi par cietušo tiesībām. Komisijas nesenie ziņojumi par Cietušo tiesību direktīvas¹⁵ un Direktīvas par Eiropas aizsardzības rīkojumu¹⁶ īstenošanu liecina, ka nepieciešams turpmāks progress, lai pilnībā izmantotu šo instrumentu potenciālu¹⁷. Tā iemesls galvenokārt ir nepilnīga šo instrumentu transponēšana. Lielākā daļa dalībvalstu joprojām nav pilnībā transponējušas minimālos standartus, par kuriem panākta vienošanās ES noteikumos par cietušo tiesībām¹⁸. Īstenošanas ziņojumos arī norādīts uz nepareizu īstenošanu valstu tiesību sistēmās. Lai noteikumi būtu īstenoti pilnībā, jābūt ieviestām

---

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/93/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/541 (2017. gada 15. marts) par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI (Terorisma apkarošanas direktīva).

¹² ES parakstīja Stambulas konvenciju 2017. gadā. Tas ir starptautisko standartu atsaucis dokuments šajā jomā. Līdz šim visas Eiropas Savienības dalībvalstis ir parakstījušas konvenciju, un 21 to ir ratificējuši.

¹³ Jo īpaši sk. turpmāk minētos nesenos Komisijas ziņojumus par Cietušo tiesību direktīvas un Direktīvas par Eiropas aizsardzības rīkojumu īstenošanu, kā arī vairākus citus nesenos ziņojumus cietušo tiesību jomā, kas arī minēti turpmāk.

¹⁴ Sekundāro viktimizāciju var definēt kā negatīvas sekas cietušajiem, ko var izraisīt cietušā dalība kriminālprocesā, tostarp cietušā pakļaušana saziņai ar vainīgajiem, tiesu iestādēm un/vai sabiedrību.

¹⁵ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Cietušo tiesību direktīvas īstenošanu, COM(2020)188 final, sk. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2020%3A188%3AFIN>.

¹⁶ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā tiek īstenota Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/99/ES par Eiropas aizsardzības rīkojumu, COM(2020) 187 final, sk. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2020%3A187%3AFIN>.

¹⁷ Līdzīgus secinājumus var izdarīt no ziņojumiem par Direktīvas par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu (COM(2016) 871 final un COM(2016) 872 final) un Cilvēku tirdzniecības novēršanas direktīvas īstenošanu (COM(2016) 722 final).

¹⁸ Komisija īsteno 21 pārkāpuma procedūru par Cietušo tiesību direktīvas nepilnīgu transponēšanu – pret Austriju, Beļģiju, Bulgāriju, Čehiju, Franciju, Horvātiju, Igauniju, Itāliju, Kipru, Latviju, Lietuvu, Luksemburgu, Maltu, Poliju, Portugāli, Rumāniju, Slovākiju, Slovēniju, Ungāriju, Vāciju un Zviedriju.

pienācīgām struktūrām, kas nodrošina vispārīgus un specializētus atbalsta pakalpojumus, kā arī aizsardzību atbilstoši cietušo individuālajām vajadzībām. Turklāt visiem dalībniekiem, kas kontaktējas ar cietušajiem, jābūt arī apmācītiem un pilnībā informētiem par cietušo tiesībām. Ir ārkārtīgi svarīgi, lai visas dalībvalstis pilnībā ieviestu un piemērotu saskaņotos minimālos standartus. Komisija pievērsīsies tam, lai nodrošinātu ES noteikumu pareizu īstenošanu, vajadzības gadījumā sākot arī tiesvedību. Turklāt Komisija veicinās labu praksi, kas palīdz sasniegt un pārsniegt saskaņotos minimālos standartus. **Vajadzības gadījumā Komisija ierosinās vēl vairāk pastiprināt ES noteikumus par cietušo tiesībām.**

Vairāki dalībnieki ir iesnieguši ieteikumus, kā uzlabot ES politiku cietušo tiesību jomā. Sagatavojot šo stratēģiju, Komisija ņēma vērā Padomes 2019. gada decembra secinājumus par cietušo tiesībām¹⁹, Eiropas Parlamenta pētījumu²⁰, kā arī ieteikumus, kas sniegti vairākos ziņojumos, tostarp bijušā Komisijas priekšsēdētāja Junkera īpašās padomnieces ziņojumā par kompensāciju cietušajiem²¹, Pamattiesību aģentūras²² ziņojumā un *Victim Support Europe*²³ ziņojumā.

Šīs stratēģijas pamatā ir divkārtša pieeja: **noziegumos cietušo tiesību nostiprināšana un sadarbība cietušo tiesību jomā**. Ir ārkārtīgi svarīgi nostiprināt noziegumos cietušo tiesības, lai viņi varētu ziņot par noziegumu, piedalīties kriminālprocesā, pieprasīt kompensāciju un galu galā — cik vien iespējams — atgūties no nozieguma sekām²⁴. Šos vērienīgos mērķus var sasniegt tikai tad, ja Komisija un visi attiecīgie dalībnieki sadarbojas. Tāpēc šī stratēģija ir vērsta arī uz sadarbības un koordinācijas stiprināšanu.

Stratēģijā ir noteiktas piecas galvenās prioritātes: i) nodrošināt efektīvu saziņu ar cietušajiem un drošu vidi cietušajiem, lai viņi ziņotu par noziegumiem; ii) uzlabot neaizsargātāko cietušo atbalstu un aizsardzību; iii) veicināt cietušo piekļuvi kompensācijai; iv) stiprināt visu attiecīgo dalībnieku savstarpējo sadarbību un koordināciju; v) stiprināt cietušo tiesību starptautiskos aspektus.

¹⁹ Padomes secinājumi par cietušo tiesībām, pieņemti 2019. gada 3. decembrī, <https://www.consilium.europa.eu/lt/meetings/jha/2019/12/02-03/>.

²⁰ Eiropas Parlaments, *Criminal procedural laws across the European Union – A comparative analysis of selected main differences and the impact they have over the development of EU legislation*, 2018. gada augusts, pieejams vietnē https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU%282018%29604977.

²¹ *Strengthening victims' rights: from compensation to reparation – For a new EU Victims' rights strategy 2020-2025*, Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera īpašās padomnieces Žoelas Milkē (Joëlle Milquet) ziņojums, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/strengthening_victims_rights_from_compensation_to_reparation_rev.pdf.

²² Četri Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras ziņojumi par taisnīguma nodrošināšanu vardarbīgos noziegumos cietušajiem, 2019. gada aprīlis, pieejami vietnē <https://fra.europa.eu/en/publication/2019/victims-rights-standards-criminal-justice-justice-victims-violent-crime-part-i>.

²³ Organizācijas *Victim Support Europe* ziņojums *Victims of Crime Implementation Analysis of Rights in Europe (VOCIARE)*, 2019. gada oktobris, pieejams vietnē <https://victimsupport.eu/about-us/our-projects/vociare/>.

²⁴ Šajā ziņā svarīga ir atjaunojošā justīcija. Atjaunojošā justīcija ietver dažādus pakalpojumus, piemēram, mediāciju starp cietušo un likumpārkāpēju, ģimenes grupu pārrunas un sabiedriskas samierināšanas darbības (Cietušo tiesību direktīvas 46. apsvērums).

NOZIEGUMOS CIETUŠO TIESĪBU NOSTIPRINĀŠANA

1. Nodrošināt efektīvu saziņu ar cietušajiem un drošu vidi cietušajiem, lai viņi ziņotu par noziegumiem

Lai noziedzības apkarošanas politika būtu efektīva, valstu iestādēm ir jānodrošina **droša vide cietušajiem, lai tie ziņotu par noziegumiem**. Labāks atbalsts un aizsardzība noziegumos cietušajiem palielinās visu Eiropas Savienības pilsoņu drošību.

Pārāk bieži cietušie nezina savas tiesības²⁵. Bieži personas, kuras kontaktējas ar cietušajiem (tostarp pirmajās kontaktiestādēs) un kurām būtu jāinformē cietušie par viņu tiesībām, nav pietiekami apmācītas to darīt²⁶. Cita nopietna problēma ir nepietiekama ziņošana par noziegumiem. Bailes no likumpārkāpēja vai negatīvām sekām, kas rodas, piedaloties tiesas procesā, bieži vien cietušos attur no ziņošanas par noziegumu. Par seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības gadījumiem tiek ziņots nepietiekami. Ar iestādēm kontaktējas tikai aptuveni trešdaļa sieviešu, kuras pakļautas fiziskai vai seksuālai vardarbībai, galvenokārt no to partneru vai tuvu radnieku puses²⁷. Ar dzimumu saistītas vardarbības gadījumos īpaša uzmanība būtu jāvelta tam, lai novērstu bērnu viktimizāciju. Arī bērnam var būt grūti ziņot par noziegumu. Bērni bieži kļūst par cietušajiem ģimenes vidē vai tādu personu dēļ, no kurām viņi ir atkarīgi. Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt īpašus ziņošanas mehānismus šādiem cietušajiem. Speciālistiem, kuri ar viņiem kontaktējas (piemēram, veselības aprūpes personālam vai skolotājiem), vajadzētu būt apmācītiem konstatēt noziegumu un pienācīgi rīkoties.

Ir arī svarīgi nodrošināt, lai attiecīgie speciālisti saziņā ar cietušajiem pielāgotos cietušo īpašajām vajadzībām. Tas jo īpaši attiecas uz cietušajiem ar invaliditāti. Speciālisti, kuri kontaktējas ar cietušajiem ar invaliditāti, būtu jāapmāca sazināties tā, ka tiek ņemti vērā jebkādi garīgie vai fiziskie traucējumi, piemēram, dzirdes vai runas traucējumi. Turklāt ir jānodrošina telpu pieejamība cietušajiem ar invaliditāti, lai viņi varētu ziņot par noziegumiem un piedalīties kriminālprocesā.

Turklāt noziegumos cietušie no nelabvēlīgām vai neaizsargātām kopienām vai minoritātēm, iespējams, neuzticas valsts iestādēm, un tas attur viņus no ziņošanas par noziegumiem²⁸. Pamattiesību aģentūras apsekojumi liecina, ka LGBTI+, afrikāņu,

²⁵ Sk. jo īpaši *Victim Support Europe* sagatavoto *VOCIARE* ziņojumu, 4. un 24.–30. lpp.

²⁶ Četri Pamattiesību aģentūras ziņojumi par cietušo tiesībām liecina, ka personas, kas kontaktējas ar cietušajiem, tostarp policijā, ir nepietiekami apmācītas par cietušo tiesībām, un uzsver juridisko fakultāšu lielo nozīmi juristu izglītošanā; sk., piemēram: ziņojuma I daļas 2. atzinumu, ziņojuma II daļas 2. un 7. atzinumu, ziņojuma III daļas 2. un 4. atzinumu (par praktizējošo speciālistu vispārējo izpratni par cietušo tiesībām); ziņojuma IV daļā ir uzsvērts, ka praktizējošajiem speciālistiem nav izpratnes par sieviešu kā no partneru vardarbības cietušo vajadzībām un tiesībām.

²⁷ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_en

²⁸ Sk. Komisijas ES augsta līmeņa grupas 2017. gada decembra ziņojumu par rasisma un ksenofobijas un citu neiecietības formu apkarošanu *Ensuring justice, protection and support for victims of hate crime and hate*

musulmaņu un ebreju kopienas neziņo par lielu daļu naida noziegumu²⁹. Lai šo kopienu locekļi biežāk ziņotu par noziegumiem, ir svarīgi palielināt uzticēšanos publiskajām iestādēm, piemēram, stiprinot sadarbību starp attiecīgajām iestādēm un attiecīgajām kopienām³⁰. Vienlīdz svarīgi ir nodrošināt īpašu apmācību par nediskrimināciju policijai un citām personām, kas kontaktējas ar šiem cietušajiem³¹.

Arvien lielāka daļa mūsu dzīves noris tiešsaistē, un šo tendenci vēl vairāk aktualizēja Covid-19 pandēmija. Kibernoiedzība³² var ietvert smagus noziegumus pret personām, piemēram, seksuālus nodarījumus tiešsaistē (tostarp pret bērniem), identitātes zādzības, naida noziegumus tiešsaistē un noziegumus pret īpašumu (piemēram, krāpšanu un bezskaidras naudas maksāšanas līdzekļu viltošanu). Kibernoziegumos cietušie ne vienmēr saņem atbilstošu palīdzību, lai novērstu tiem nodarīto kaitējumu, un bieži vien neziņo par noziegumu. Īpaši bērniem vai gados vecākiem cilvēkiem var trūkt nepieciešamo digitālo prasmju vai izpratnes par viņu rīcībā esošajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Būtu vēl vairāk jāatvieglo ziņošana par kibernoziegumiem un jāsniedz vajadzīgā palīdzība cietušajiem³³.

Izpratnes veicināšana par cietušo tiesībām ir neaizstājams elements, veidojot cietušajiem drošāku vidi. Tādēļ saskaņā ar šo stratēģiju Komisija veicinās labāku saziņu par cietušo tiesībām un vajadzībām, uzsākot **ES izpratnes veidošanas kampaņu par cietušo tiesībām** un veicinot apmācības pasākumus.

ES kampaņā lielākā uzmanība tiks pievērsta izpratnes veicināšanai par cietušo tiesībām kopumā, un tajā tiks veicināts **speciālistu atbalsts un aizsardzība cietušajiem ar**

---

speech: 10 key guiding principles un Pamattiesību aģentūras 2016. gada aprīļa ziņojumu *Ensuring justice for hate crime victims: professional perspectives*.

²⁹ Lielākā daļa (64 %) tumšādaino iedzīvotāju, kas cietuši no rasistiskas vardarbības, kā arī 63 % cietušo, kuri piedzīvojuši policijas darbinieku rasistisku fizisku uzbrukumu, par pēdējo incidentu nav ziņojuši vai nu tāpēc, ka uzskatīja, ka ziņošana neko nemainītu (34 %), vai tāpēc, ka cietušie neuzticas policijai vai baidās no tās (28 %), sk. Pamattiesību aģentūras 2018. gada novembra ziņojumu *Being Black in the EU*. Gandrīz katrs otrais respondents musulmanis, kas atbildēja uz 2017. gada *FRA MIDIS II* aptaujas jautājumiem, atzīmēja, ka nav ziņojis par nesenāko naida motivēto aizskaršanas gadījumu, jo ir bijis pārliecināts, ka nekas netiks darīts. Saskaņā ar ES un *LGBTI II* 2020. gada 14. maija apsekojumu *A long way to go for LGBTI equality of the Fundamental Rights Agency* tikpat zems ziņošanas līmenis ir LGBTI+ kopienā. Četri no pieciem Eiropas iedzīvotājiem ebrejiem (79 %), kuri ir piedzīvojuši antisemitisku aizskaršanu, par visnapietnāko incidentu nekad nav ziņojuši. Gandrīz puse (43 %) nav ziņojuši nekad, jo nav uzskatījuši incidentu par pietiekami nopietnu, un tas liecina par to, ka antisemitiska vardarbība pret ebrejiem ikdienā tiek uzskatīta par normālu parādību (Pamattiesību aģentūras apsekojums par diskrimināciju un naida noziegumiem pret ebrejiem ES).

³⁰ Sk., piemēram, Īrijas Cietušo palīdzības grupu, kurā piedalās tiesu iestāžu, probācijas dienestu un ieslodzījuma vietu pārvalžu pārstāvji, juristi, policijas un veselības aprūpes iestāžu pārstāvji.

³¹ Tā dēvēto “varavīksnes galdu” uzstādīšana vietējos policijas iecirkņos dažās dalībvalstīs, piemēram, Beļģijā, ir labs piemērs, kas apliecina policijas cieņpilno attieksmi pret *LGBTI+* kopienu.

³² Šajā stratēģijā kibernoziegumi vai noziegumi tiešsaistē ir jebkura veida noziedzīgi nodarījumi, kas izdarīti tiešsaistē vai izmantojot datoru vai tiešsaistes rīkus.

³³ Komisija cita starpā sadarbosies ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka pilnībā tiek īstenoti attiecīgie noteikumi, kas paredzēti Direktīvā par krāpšanas un viltošanas apkarošanu attiecībā uz bezskaidras naudas maksāšanas līdzekļiem, un tā apsvērs, kā atbalstīt turpmākas darbības pret krāpšanu tiešsaistē un identitātes zādzībām, tostarp par to, kā sniegt atbalstu cietušajiem. Attiecībā uz tiešsaistes materiāliem, kas saistīti ar seksuālu vardarbību pret bērnu, Komisija turpinās atbalstīt tādas iniciatīvas kā ES finansētais *INHOPE* tīkls (sk. vietni <https://www.inhope.org/EN>), kas ļauj interneta lietotājiem anonīmi ziņot par šādu saturu.

īpašām vajadzībām, piemēram, personām, kas cietušas ar dzimumu saistītā vardarbībā un vardarbībā ģimenē, kā arī naida noziegumos. Šajā saistībā īpaša uzmanība tiks pievērsta saziņai ar neaizsargātajām grupām un atstumtām vai izolētām kopienām³⁴, kurām ir vairāk šķēršļu vai ierobežotas iespējas piekļūt tiesu sistēmai un saņemt atbalstu. Īpaša uzmanība tiks pievērsta arī piemērotām saziņas metodēm, lai nodrošinātu, ka kampaņa sasniedz cietušos bērnus, gados vecākus cietušos vai cietušos ar invaliditāti.

Komisija pievērsīsies arī **apmācības pasākumiem**, kas efektīvi sasniedz dalībniekus, kuri kontaktējas ar cietušajiem, piemēram, tiesu iestādes un citus tiesu sistēmas darbiniekus, kas kontaktējas ar cietušajiem, piemēram, advokātus, prokuroorus, tiesu darbiniekus, ieslodzījuma vietu un probācijas darbiniekus. Šajā saistībā Komisija stiprinās sadarbību ar Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu (*EJTN*)³⁵. Komisija ar Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūras (*CEPOL*)³⁶ palīdzību arī veicinās tiesībaizsardzības iestāžu labāku izpratni par cietušo tiesībām un uzlabotām metodēm saziņai ar cietušajiem. Lai reaģētu uz kibernetiskajiem cietušo īpašajām vajadzībām, Komisija turpinās atbalstīt arī Eiropas Kibernetiskās apkaršanas apmācības un izglītības grupu (*ECTEG*)³⁷.

Atjaunojošās justīcijas pakalpojumi nodrošina cietušajiem drošu vidi, lai viņi tiktu sadzirdēti un lai tiktu atbalstīts viņu atlabšanas process. Cietušo tiesību direktīvā noteikts, ka šādos pakalpojumos vispirms ir jāņem vērā cietušā intereses un vajadzības³⁸. Jābūt ieviestiem aizsardzības pasākumiem, lai procesa laikā nepieļautu cietušā turpmāku viktimizāciju. Praksē speciālistiem un cietušajiem trūkst zināšanu par atjaunojošās justīcijas pakalpojumiem³⁹. Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai dalībvalstis nodrošinātu augstus kvalitātes standartus atjaunojošās justīcijas pakalpojumu sniegšanā un gādātu par atjaunojošās justīcijas praktizējošo speciālistu apmācību. Potenciālie ieguvumi no šādiem pakalpojumiem ir atkarīgi no atjaunojošās justīcijas pakalpojumu pieejamības, piekļūstamības šādiem pakalpojumiem un to kvalitātes dalībvalstīs.

Komisija un dalībvalstis turpinās uzlabot tādas informācijas kvalitāti un uzticamību, kas attiecas uz cietušo tiesībām un ir izvietota **e-tiesiskuma portālā**⁴⁰, un reklamēs to plašam potenciālo galalietotāju lokam. Tas ietver cietušos, cietušo atbalsta organizācijas un valsts iestādes (tostarp konsulārās iestādes un policiju). Lai izplatītu informāciju par cietušo

³⁴ Piemēram, etniskās un reliģiskās minoritātes, personas ar invaliditāti vai gados vecāki cilvēki.

³⁵ <http://www.ejtn.eu/>

³⁶ <https://www.cepol.europa.eu/>

³⁷ <https://www.ecteg.eu/>

³⁸ Sk. Cietušo tiesību direktīvas 12. pantu un 46. apsvērumu.

³⁹ *Victim Support Europe* sagatavotais *VOCIARE* ziņojums.

⁴⁰ https://beta.e-justice.europa.eu/65/LV/victims_of_crime

tiesībām, Komisija arī uzlabos piekļuvi informācijai, kas apkopota attiecīgajos ES finansētajos projektos⁴¹, un portālā *Europa* izvietos visaptverošu šādu projektu datubāzi.

Efektīvu atbalstu un noziegumos cietušo aizsardzību nevar panākt bez valsts iestāžu un cietušo atbalsta organizāciju sadarbības. Šajā saistībā Komisija veicinās savstarpēju apmācību⁴² un labas prakses apmaiņu starp valsts iestādēm un cietušo atbalsta organizācijām⁴³. **Jaunajā 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā** Komisija ir ierosinājusi arī turpmāk nodrošināt finansējuma iespējas cietušo atbalsta organizācijām, lai tās varētu sniegt ieguldījumu ES noteikumu par cietušo tiesībām pareizā īstenošanā⁴⁴. Turklāt saskaņā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu Komisija atbalstīs ar cietušo tiesībām saistītu pasākumu integrēšanu **ES finansējuma programmās tādās politikas jomās kā drošība⁴⁵, veselība un izglītība**. Šāda pieeja palielinās sabiedrības informētību par cietušo tiesībām un palielinās finansējuma iespējas projektiem, kuros ir holistiska pieeja cietušo tiesībām.

Komisija turpinās uzraudzīt, **kā ir īstenoti attiecīgo ES noteikumi**, tostarp Cietušo tiesību direktīvas noteikumi par cietušo tiesībām uz informāciju, – tie ietver saziņu vienkāršā un saprotamā valodā, atbalstu un aizsardzību atbilstoši individuālajām vajadzībām un apmācības pasākumu nodrošināšanu. Kā liecina Komisijas ziņojums par Cietušo tiesību direktīvas īstenošanu, vairumam dalībvalstu aizvien vēl ir problēmas ar šo direktīvas galveno noteikumu pilnīgu/pareizu transponēšanu un/vai praktisku īstenošanu.

Eiropas Komisijas galvenās darbības:

- **sākt ES kampaņu, lai vairotu informētību par cietušo tiesībām un veicinātu specializētu atbalstu un aizsardzību cietušajiem ar īpašām vajadzībām,**
- **veicināt apmācību pasākumus tiesu un tiesībaizsardzības iestādēm,**
- **nodrošināt ES finansējumu valstu cietušo atbalsta organizācijām un attiecīgajām kopienā balstītajām organizācijām, lai sniegtu informāciju, atbalstu un aizsardzību cietušajiem, un veicināt atjaunojošās justīcijas pakalpojumus.**

Dalībvalstu galvenās darbības:

- **nodrošināt, ka pilnībā un pareizi tiek īstenota Cietušo tiesību direktīva un citi ES noteikumi par noteiktos noziegumos cietušajiem, jo īpaši tiesību normas par cietušo piekļuvi informācijai, atbalstam un aizsardzībai,**

⁴¹ Attiecīgie projekti, kurus finansē saskaņā ar programmu “Tiesiskums” 2014.–2020. gadam, programmu “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” 2014.–2020. gadam un turpmākajām programmām jaunajā 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā https://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/justice/index_en.htm.

⁴² Savstarpējās apmācības pasākumos ir iesaistītas attiecīgās valstu iestādes un cietušo atbalsta organizācijas.

⁴³ Piemēram, ES savstarpējās mācīšanās programmā dzimumu līdztiesības jomā tiks organizēta labas prakses apmaiņa, lai atbalstītu personas, kuras cietušas ar dzimumu saistītā vardarbībā.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/1_en_act_part1_v9.pdf.

⁴⁵ Šādas jau notiekošas darbības piemērs ir tas, ka ziņošanai par noziegumiem tiešsaistē tiks piešķirts turpmākais kibernetikas drošības apkarošanas finansējums no Iekšējās drošības fonda policijas komponenta 2020. gada darba programmas.

- sākt valsts mēroga izpratnes veicināšanas kampaņas par cietušo tiesībām, tostarp par atbalstu cietušajiem ar īpašām vajadzībām,
- atbalstīt pilsonisko sabiedrību cietušo tiesību nostiprināšanā, tostarp, izmantojot pieejamo ES finansējumu.

Citu ieinteresēto personu galvenās darbības:

cietušo atbalsta organizācijas:

- sadarboties ar valstu iestādēm, tostarp tiesu un tiesībsargāšanas iestādēm, un piedalīties savstarpējās apmācības pasākumos.

2. Uzlabot neaizsargātāko cietušo atbalstu un aizsardzību

Visi noziegumos cietušie ir neaizsargāti, taču daži cietušie ir neaizsargātāki savu personisko īpašību, pārciestā nozieguma rakstura vai personisko apstākļu dēļ.

Noteiktos apstākļos dažu cietušo neaizsargātības stāvoklis var pasliktināties. Ar Covid-19 pandēmiju saistīto pārvietošanās ierobežojumu laikā **no vardarbības ģimenē**⁴⁶ cietušie ir vairāk pakļauti vardarbībai (jo atrodas izolācijā zem viena jumta ar likumpārkāpējiem), un atbalsts un aizsardzība viņiem ir pieejami tikai ierobežoti⁴⁷.

Valsts sniegtajam atbalstam⁴⁸ un aizsardzības pasākumiem jābūt efektīviem attiecībā uz visiem cietušajiem un vienmēr. Tas nozīmē, ka personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē, arī krīzes laikā vajadzētu būt pieejamām patversmēm, palīdzības tālruniem un psiholoģiskajai palīdzībai. Lai garantētu atbalstu un aizsardzību visiem krīzes laikā cietušajiem, tostarp personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē, cietušo atbalsta pasākumi būtu jāintegrē valstu pandēmijas ārkārtas shēmās. To var panākt, piemēram, ja cietušo atbalsta pakalpojumus atzīst par būtiskajiem pakalpojumiem⁴⁹.

Vairums dalībvalstu ir īstenojušas īpašus atbalsta un aizsardzības pasākumus noziegumos cietušajiem Covid-19 pandēmijas un saistīto pārvietošanās ierobežojumu laikā. Īpaši svarīgi ir nodrošināt reālu piekļuvi atbalsta pakalpojumiem internetā un ārpus tā, tostarp psiholoģiskajai palīdzībai un citiem sociālajiem pakalpojumiem. Sevišķi personām, kas

⁴⁶ Vardarbība ģimenē ir vardarbība tuvās attiecībās, kad likumpārkāpējs dzīvo zem viena jumta ar cietušo. Saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu vardarbība ir veikta tuvās attiecībās, ja to ir veikusi persona, kas ir pašreizējais vai bijušais laulātais vai partneris, vai kāds cits cietušā ģimenes loceklis, neatkarīgi no tā, vai likumpārkāpējam ir vai ir bijusi kopīga ģimenes saimniecība ar cietušo (Cietušo tiesību direktīvas 18. apsvērums). Vairāk tas skar sievietes un bērnus.

⁴⁷ Sk., piemēram, Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta atzinumu <https://eige.europa.eu/news/coronavirus-puts-women-frontline> un Eiropas Pamattiesību aģentūras 1. apkārtrakstu *Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental Rights Implications* <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-april-1#TabPubOverview0>.

⁴⁸ Informācija par tuvākajiem atbalsta dienestiem personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē, atrodama vietnē <https://www.wave-network.org/find-help/>.

⁴⁹ Pakalpojuma atzīšana par būtisku garantē tā sniegšanu krīzes laikā. Cietušo atbalsta dienesti Covid-19 pandēmijas laikā turpināja darboties vairumā dalībvalstu, kas par šo tematu sniedza datus Komisijai un Eiropas tīklam cietušo tiesību aizsardzībai. Dažas dalībvalstis, ieskaitot Spāniju un Portugāli, pasludināja cietušo atbalsta pakalpojumus par būtiskiem. Sk. e-tiesiskuma portālu.

cietušas no vardarbības ģimenē, būtu jānodrošina patvēruma vietas, psiholoģiskā palīdzība, atbalsts traumu gadījumos un konsultācijas. Arī valstu tiesībaizsardzības iestādēm vajadzētu pievērst īpašu uzmanību reģistrētajiem un jauniešiem vardarbības gadījumiem ģimenē. Svarīgi ir arī nodrošināt cietušajiem fizisku aizsardzību. Komisija ir veicinājusi labas prakses apmaiņu par optimāliem līdzekļiem, kā nodrošināt cietušo piekļuvi atbalstam un aizsardzībai Covid-19 pandēmijas laikā, sadarbojoties ar valstu iestādēm un pilsonisko sabiedrību.

Komisija izdarīs secinājumus par Covid-19 pandēmijas sekām attiecībā uz noziegumos cietušajiem, lai **gādātu par noturīgākām cietušo atbalsta struktūrām mūsu sabiedrībā**. Konkrētāk, Komisija balstīsies uz labas prakses piemēriem, kas saistībā ar cietušo tiesībām apkopot Covid-19 pandēmijas laikā⁵⁰, un veicinās tādas darbības kā cietušo atbalsta pakalpojumu atzīšanu par būtiskiem pakalpojumiem, tiešsaistes atbalsta pakalpojumu izstrādi un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu cietušo atbalsta un aizsardzības pasākumos.

ES noteikumi par cietušo tiesībām⁵¹ paredz, ka dalībvalstīm ir cietušajiem jānodrošina piekļuve vispārējiem un specializētiem atbalsta dienestiem, kas ir konfidenciali, bezmaksas un atbilst cietušo individuālajām vajadzībām. Saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu vispārējiem atbalsta dienestiem būtu jāsniedz informācija, konsultācijas, emocionāls un psiholoģisks atbalsts un jāpārsūta uz medicīnisko palīdzību. Turklāt šādiem dienestiem būtu jāaizsargā cietušo un viņu ģimeņu privātums. Visiem cietušajiem ar īpašām vajadzībām vajadzētu būt piekļuvei specializētiem atbalsta dienestiem, kuru pamatā ir integrēta un mērķorientēta pieeja, kurā ņemtas vērā cietušo īpašās vajadzības, nodarītā kaitējuma nopietnība, attiecības starp cietušo un likumpārkāpēju un cietušo situācija viņu plašākajā sociālajā vidē.

Cietušo tiesību direktīva arī paredz, ka visiem cietušajiem jābūt pieejamai aizsardzībai atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. Īpaša uzmanība jāpievērš cietušajiem ar īpašām aizsardzības vajadzībām, kas saistītas ar sekundāras, atkārtotas viktimizācijas, iebiedēšanas un atriebības risku.

Ar dzimumu saistītā vardarbībā⁵² cietušās personas bieži vien ir smagi skāris dažādu veidu noziedzīgo nodarījumu (t.sk. vardarbības ģimenē, seksuālas vardarbības un/vai cilvēku tirdzniecības) raksturs, apstākļi un sekas. Ar dzimumu saistītas vardarbības mērogs ES ir satraucošs: katra trešā sieviete (33 %) kopš 15 gadu vecuma ir pieredzējusi

---

⁵⁰ Šajā saistībā sk. jo īpaši labas prakses izlasi attiecībā uz cietušo tiesībām Covid-19 pandēmijas laikā; publicējusi Komisija e-tiesiskuma portālā:

https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-en.do.

⁵¹ Sk. jo īpaši Cietušo tiesību direktīvas 8. un 9. pantu un attiecīgos nozaru tiesību aktu noteikumus, piemēram, Terorisma apkarošanas direktīvas 23. pantu.

⁵² Saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu (17. apsvēruma) ar dzimumu saistīta vardarbība ir "vardarbība, kas ir vērsta pret personu minētās personas dzimuma, dzimumidentitātes vai dzimuma izpausmes dēļ vai kas nesamērīgā pārsvarā skar konkrēta dzimuma personas".

fizisku un/vai seksuālu vardarbību⁵³. Komisija saskaņā ar savu **2020.–2025. gada dzimumu līdztiesības stratēģiju**⁵⁴ īsteno centienus izbeigt ar dzimumu saistītu vardarbību pret sievietēm un meitenēm. Starp īstenojamajām darbībām ir ES pievienošanās Stambulas konvencijai vai alternatīvi leģislatīvi pasākumi, kas sasniedz to pašu mērķi. Komisija arī izveidos **ES tīklu ar dzimumu saistītas vardarbības un vardarbības ģimenē novēršanai** un rīkosies, lai aizsargātu ar dzimumu saistītos kibernetiskus cietušos, jo īpaši, veicinot tādas sistēmas izveidi, kas nodrošina sadarbību starp interneta platformām un citām ieinteresētajām personām.

Komisija galveno uzmanību veltīs **cietušo fiziskās aizsardzības stiprināšanai**. Konkrētāk, Komisija turpinās veicināt **Eiropas aizsardzības rīkojumu** izmantošanu attiecībā uz personām, kurām nepieciešama aizsardzība, ceļojot vai pārceļoties uz citu ES valsti. Izdoto un izpildīto Eiropas aizsardzības rīkojumu skaits Eiropas Savienībā ir ļoti mazs⁵⁵. Šo situāciju rada informētības trūkums par dalībvalstu aizsardzības pasākumu pieejamību, to plašais klāsts, sarežģītība un neefektivitāte.

Eiropas aizsardzības rīkojumu efektivitāte patiešām ir atkarīga no pamatā esošajiem valsts pasākumiem cietušo fiziskās aizsardzības jomā. Pašlaik valstu pasākumi ir nepietiekami, un cietušie joprojām nav drošībā, pat ja attiecībā uz viņiem ir izdoti aizsardzības rīkojumi⁵⁶. Konkrētāk, valstu fiziskās aizsardzības pasākumos netiek pietiekami ņemtas vērā un atspoguļotas to sieviešu īpašās vajadzības, kuras pieprasa valsts vai Eiropas aizsardzības rīkojumus⁵⁷. ES noteikumi nesaskaņo nedz valsts aizsardzības pasākumu raksturu, nedz procedūras, kas noteiktas saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu cietušo fizisko aizsardzību. Cietušo tiesību direktīvā (18. pants) paredzēti pasākumi, kuru mērķis ir sniegt emocionālu vai psiholoģisku atbalstu un aizsardzību cietušajiem, taču procedūras cietušo un viņu ģimenes locekļu fiziskai aizsardzībai pret turpmāku vardarbību ir atstātas valsts tiesību aktu ziņā. Tāpēc Komisija apsvērs iespēju vēl vairāk stiprināt cietušo aizsardzību, ieviešot **cietušo fiziskās aizsardzības minimālos standartus**, tostarp minimālos nosacījumus attiecībā uz

⁵³ FRA 2014. gada ziņojums *Violence against women: an EU-wide survey. Main results*, Luksemburga, Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

⁵⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam", COM(2020) 152 final, sk. vietni <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2020%3A152%3AFIN>.

⁵⁵ Iepriekš minētajā Komisijas ziņojumā par Direktīvas par Eiropas aizsardzības rīkojumu īstenošanu norādīts, ka saskaņā ar Komisijai pieejamo informāciju laikposmā no 2015. gada līdz 2018. gadam (gadi, par kuriem dalībvalstis Komisijai sniedza datus) tika izdoti tikai 37 Eiropas aizsardzības rīkojumi un izpildīti tikai 15.

⁵⁶ Sk. Eiropas Parlamenta ziņojumu par Direktīvas par Eiropas aizsardzības rīkojumu īstenošanu.

⁵⁷ Sk. jo īpaši programmas *Daphne* līdzfinansēto 2016. gada ziņojumu par īpašajām vajadzībām un aizsardzības rīkojumiem – tas attiecas uz aizsardzības rīkojumiem un personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē; ziņojums liecina, ka attiecīgās valsts iestādes bieži ignorē to sieviešu īpašās vajadzības, kas pieprasa aizsardzības rīkojumus. Tajā pašā pētījumā norādīts uz nopietnu nekonsekvenci valsts tiesu iestāžu lēmumos, kas tiek pieņemti par aizsardzības rīkojumu piemērošanas kārtību, http://snap-eu.org/report/International_Report.pdf.

aizsardzības pasākumu (piemēram, aizsardzības rīkojumu un tuvošanās aizliegumu)⁵⁸ izdošanu un kārtību. Turklāt Komisija turpinās veicināt valstu un Eiropas aizsardzības rīkojumu efektīvu piemērošanu, nodrošinot finansējuma iespējas programmā “Tiesiskums”, kā arī veidojot izpratni un uzsverot nepieciešamību apmācīt praktizējošos speciālistus par Eiropas aizsardzības rīkojuma pieejamību.

Komisija arī mudinās dalībvalstis izveidot **ģimenes mājas**, kas sniegs mērķorientētu un integrētu atbalstu personām, kuras cietušas vardarbībā, kas saistīta ar dzimumu⁵⁹. Komisija sekmēs šādu ģimenes māju izveidi, īstenojot ES kampaņu par cietušo tiesībām, izmantojot pieejamo ES finansējumu un sazinoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām.

Attiecībā uz cietušajiem, kuriem nepieciešams mērķorientēts un integrēts atbalsts un aizsardzība, ir svarīgi pieminēt **cietušos bērnus**. Komisija turpinās īstenot ES noteikumus, kas Cietušo tiesību direktīvā paredzēti tieši attiecībā uz bērniem, ievērojot vispārīgo principu, ka tad, ja cietušais ir bērns, viņa intereses ir vissvarīgākās⁶⁰. Komisija arī pastiprina valstu tiesisko regulējumu pārraudzību, izvērtējot, vai tie ir piemēroti bērniem. 2021. gadā Komisija plāno pieņemt **visaptverošu stratēģiju par bērnu tiesībām**⁶¹, kurā būs ietvertas mērķorientēti pasākumi attiecībā uz noziegumos cietušajiem bērniem, piemēram, bērnu māju izveides pastāvīga veicināšana⁶².

Runājot par bērniem, kas cietuši no seksuālas vardarbības, Komisija plāno pieņemt īpašu **stratēģiju efektīvākai cīņai pret seksuālu vardarbību pret bērnu 2020. gadā**. Šī stratēģija ietvers darbības, kuru mērķis ir atbalstīt un aizsargāt bērnus, kas cietuši no seksuālas vardarbības. Komisija pastiprinās sadarbību starp tiesībsargāšanas iestādēm, *INHOPE* informācijas līniju tīklu un nozari. Komisija pētīs, kā izmantot jaunākos tehnoloģiskos sasniegumus, lai ātrāk atklātu un izņemtu no aprītes bērnu seksuālas izmantošanas tiešsaistes materiālus.

Vēl viena sevišķi neaizsargāta cietušo grupa, kurai vajadzīgs specializēts un integrēts atbalsts, ir **terorismā cietušie**. Teroristu uzbrukumi ir vērsti ne vien pret indivīdiem, bet arī pret valstīm un pret mūsu brīvo un atvērto sabiedrību bez robežām. Dalībvalstīm

⁵⁸ Saskaņā ar Direktīvu 2011/99/ES valsts tiesību akti, kas reglamentē aizsardzības pasākumus, var personai, kas rada apdraudējumu, aizliegt apmeklēt noteiktas vietas, aizliegt vai regulēt saziņu vai aizliegt vai regulēt tuvošanos aizsargājama personai tuvāk par noteiktu attālumu.

⁵⁹ Ģimenes māja ir drošas vietas paraugs personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē; tā ir vieta, kur cietušie, kas atrodas zem viena jumta, var zinot par noziegumu, saņemt psiholoģisko atbalstu un konsultācijas.

⁶⁰ Šādi īpašie pasākumi ir informācija bērniem, bērniem draudzīgas tiesas sēdes un īpaša aizsardzība bērniem.

61 Dubravkai Suicai, Komisijas priekšsēdētājas vietniecei jautājumos par demokrātiju un demogrāfiju, adresēta 2019. gada 1. decembra pilnvarojuma vēstule, pieejama vietnē https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/comm-cwt2019/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-dubravka-suica_en.pdf.

⁶² Bērnu māja, piemēram, *Barnahuset* modelis Skandināvijā, kas pašlaik kļūst aizvien izplatītāka visās Eiropas Savienības valstīs un starptautiskā mērogā, ir bērniem draudzīgs, starpdisciplinārs daudzāģentūru centrs cietušajiem bērniem un lieciniekiem bērniem; tajā bērnus var iztaujāt un medicīniski izmeklēt tiesu ekspertīzes vajadzībām, kā arī visaptveroši novērtēt, un tur viņi var saņemt visus attiecīgos terapeitiskos pakalpojumus no attiecīgajiem speciālistiem.

jārīkojas saskaņā ar savu atbildību un jānodrošina nepieciešamais atbalsts šiem cietušajiem, viņu aizsardzība un atzīšana. Teroristu uzbrukumi bieži ir vērsti uz tūristu galamērķiem vai transporta maiņas centriem, un tas jo īpaši skar cietušos no citām valstīm. Tāpēc terorismā cietušie, īstenojot savas tiesības, ir jo īpaši pakļauti ar pārrobežu situācijām saistītām problēmām. Lai veicinātu integrētu atbalstu terorismā cietušajiem visās ES dalībvalstīs, Komisija 2020. gada janvārī kā divu gadu izmēģinājuma projektu izveidoja **ES ekspertīzes centru terorismā cietušajiem**⁶³. Šis ES centrs cita starpā sniegs norādes un īstenos apmācības pasākumus par cietušo tiesībām un vajadzībām; to pamatā būs skarto dalībvalstu paraugprakse. Komisija nodrošinās šā izmēģinājuma projekta netraucētu darbību un līdz 2021. gada beigām novērtēs nepieciešamību to turpināt⁶⁴.

Neatkarīgi no ES dalībvalstu centieniem **naida noziegumu** skaits ES palielinās⁶⁵. Pieaug bažas par pilsoniskās sabiedrības organizācijām, aktīvistiem un politiķiem, kuri kļūst par naida noziegumu mērķiem. Atbalsta sniegšana cietušajiem ir būtiska, lai dotu iespēju demokrātiskajam diskursam un stiprinātu to. Naids noziegumi nesamērīgā pārsvarā ietekmē arī noteiktas kopienas, piemēram, ebrejus, romus, musulmaņus, afrikāņu izcelsmes personas, migrantus un LGBTI+ kopienu, īpaši personas, kuras pieder vairākām no šīm grupām.

Runājot par cietušo tiesībām, **Komisijas iniciatīvas rasisma un ksenofobijas apkarošanas jomā** cenšas veicināt ziņošanu par naida noziegumiem, uzlabot uz aizspriedumiem balstīto motīvu precīzu izmeklēšanu un atbalstu no rasisma un ksenofobijas cietušajiem. Komisija turpinās īstenot nesen pieņemtos pamatprincipus par taisnīguma, aizsardzības un atbalsta nodrošināšanu personām, kas cietušas naida noziegumos un no naida runas⁶⁶.

Turklāt Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstis antisemitisma apkarošanas valsts stratēģiju izstrādes procesā, lai nostiprinātu antisemitiskos naida noziegumos cietušo tiesības un aizsargātu viņus⁶⁷. Turklāt darbības, kas saistītas ar cietušo tiesībām, tiks saskaņotas ar darbībām, kuras paredzētas gaidāmajā iniciatīvā par romu līdztiesību un iekļaušanu un gaidāmajā **LGBTI+ līdztiesības stratēģijā**.

⁶³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_en

⁶⁴ Pamatojoties uz Komisijas analīzi un ņemot vērā pieejamo finansējumu, Komisija izlems, vai turpināt ES centra darbību pēc 2021. gada.

⁶⁵ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-factsheet_hatecrime_en_final_0.pdf

⁶⁶ 2019. gadā augsta līmeņa grupa rasisma, ksenofobijas un citu neiecietības veidu apkarošanas jautājumos vienojās izveidot trīs darba grupas ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja, Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūras un Pamattiesību aģentūras atbalstu, lai palīdzētu valstu iestādēm izstrādāt efektīvus un piemērotus atbalsta pakalpojumus naida noziegumos cietušajiem, kā arī mērķorientētu apmācības stratēģiju attiecībā uz tiesībaizsardzību un reģistrēšanu, datu vākšanu un naida noziegumos cietušo ziņošanas veicināšanu. Plašāku informāciju sk. vietnē http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?doc_id=48874.

⁶⁷ Komisijas jaunās Antisemitisma apkarošanas darba grupas mērķis bija īstenot Padomes 2018. gada 6. decembra paziņojumu par antisemitisma apkarošanu un vienotas drošības pieejas izstrādi, lai labāk aizsargātu ebreju kopienas un institūcijas Eiropā.

Komisija veicinās arī mērķorientētu un integrētu atbalstu naida noziegumos cietušajiem, un tas ietvers ciešu sadarbību ar attiecīgajām kopienām. Šajā saistībā Komisija turpinās strādāt ar divām nesen izveidotajām darba grupām⁶⁸, lai uzlabotu atbalstu cietušajiem un nodrošinātu policijas apmācību. Komisija pievērsīs īpašu uzmanību arī tādu cietušo atbalstam un aizsardzībai, kas pieder etniskajām grupām un minoritātēm, kuras ir jo īpaši pakļautas noziegumiem un/vai kurām ir nepieciešams īpašs atbalsts un aizsardzība.

Personas ar invaliditāti bieži kļūst par cietušajiem naida noziegumos un dažādu veidu ļaunprātīgas izturēšanās gadījumos⁶⁹. Turklāt tām ir grūtāk piekļūt tiesu sistēmai, ja ir atņemta rīcībspēja. Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām⁷⁰ paredz, ka dalībvalstīm ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai veicinātu to personu ar invaliditāti fizisko, kognitīvo un psiholoģisko atveseļošanos, rehabilitāciju un sociālo reintegrāciju, kuras kļūst par jebkāda veida ekspluatācijas, vardarbības vai ļaunprātīgas izmantošanas upuriem. Šajā ziņā šīs stratēģijas darbības būs saskaņotas ar noteikumiem Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām⁷¹.

Vecāka gadagājuma cilvēki, ņemot vērā viņu ierobežoto mobilitāti, vispārējo veselības stāvokli⁷² vai atkarību no citiem cilvēkiem (tostarp ģimenes locekļiem vai aprūpes centru darbiniekiem), arī var būt neaizsargātāki un kļūt par dažādu veidu noziegumos cietušajiem. Tādēļ ir ļoti svarīgi nodrošināt speciālistu atbalstu un aizsardzību, kas atbilst vecāka gadagājuma cilvēku individuālajām vajadzībām.

Īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī **organizētajā noziedzībā** cietušajiem. Cilvēku tirdzniecība ir īpašs organizētās noziedzības veids. ņemot vērā šā nozieguma raksturu, apstākļus, ilgumu un sekas, tai ir postoša ietekme uz cietušajiem. **Cilvēku tirdzniecībā cietušajām personām** nepieciešama īpaša palīdzība, atbalsts un aizsardzība. ES gandrīz puse reģistrēto cilvēku tirdzniecībā cietušo personu ir ES pilsoņi, lielākā daļa no visiem cietušajiem ir sievietes un meitenes, kas galvenokārt tiek tirgotas seksuālai izmantošanai. ES visaptveroši risina cilvēku tirdzniecības problēmu, koordinējot visas attiecīgās jomas

---

⁶⁸ 2019. gadā augsta līmeņa grupa rasisma, ksenofobijas un citu neiecietības veidu apkarošanas jautājumos vienojās izveidot divas papildu darba grupas, lai palīdzētu valstu iestādēm apmācīt tiesībsardzības iestādes par jautājumiem saistībā ar naida noziegumos cietušajiem (Eiropas Savienības Tiesībsardzības apmācības aģentūras (CEPOL) vadībā) un atbalstu naida noziegumos cietušajiem (Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja (ODIHR) vadībā).

⁶⁹ Piemēram, Eiropas Parlaments uzsvēra, ka sievietēm ar invaliditāti ir divas līdz piecas reizes lielāka iespēja ciest vardarbībā nekā citām sievietēm un ka 34 % sieviešu, kam ir kāda veselības problēma vai invaliditāte, savas dzīves laikā ir cietušas no partnera fiziskās vai seksuālās vardarbības, sk. Eiropas Parlamenta rezolūciju par sieviešu ar invaliditāti stāvokli (2018/2685(RSP)).

⁷⁰ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html#Fulltext>

⁷¹ Konkrētāk, ar 6. pantu "Sievietes ar invaliditāti", 9. pantu "Pieejamība", 12. pantu "Vienlīdzīga tiesībspējas atzīšana" un 13. pantu "Tiesas pieejamība".

⁷² No vismaz 65 gadus vecām personām, kas novērtēja savu stāvokli, 49 % uzskatīja, ka tām ir invaliditāte vai ilgstoši aktivitāšu ierobežojumi; Eurostat statistika par to, kā personas attiecībā uz sevi vērtē ilgstošus parasto aktivitāšu ierobežojumus veselības problēmu dēļ, dalījums pēc dzimuma, vecuma un ienākumiem.

un īstenojot kopīgus centienus ar ieinteresētajām personām⁷³. Konkrētāk, Komisija izstrādā jaunu stratēģisku pieeju cilvēku tirdzniecības izskaušanai drošības savienības ietvaros. Cilvēku tirdzniecības izskaušanai paredzētās darbības tiks arī plašāk attīstītas tādu gaidāmo iniciatīvu kontekstā, ar kurām paredzēts novērst organizēto noziedzību.

Noziegumi pret vidi ietekmē visu sabiedrību, un tie var nodarīt lielu kaitējumu indivīdiem. Tie var ietekmēt cilvēku veselību, iztikas līdzekļus un pazemināt īpašuma vērtību. Noziegumos pret vidi cietušie var būt īpaši neaizsargāti pret sekundāro viktimizāciju, iebiedēšanu un atriebību. Īpaši tādā gadījumā, ja noziegumi pret vidi pastrādāti organizētajā noziedzībā. Šādos noziegumos cietušajiem vajadzētu būt piekļuvei speciālistu atbalstam un aizsardzībai.

Neatbilstīgie migranti, kas kļūst par noziegumos cietušajiem, arī bieži atrodas neaizsargātā situācijā, un viņiem var būt sarežģīti piekļūt tiesu sistēmai⁷⁴. Ja viņi paziņo policijai par noziegumu, viņiem var likt atgriezties piederības valstī⁷⁵. Saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu cietušajiem tiesības piemēro nediskriminējošā veidā neatkarīgi no viņu uzturēšanās statusa⁷⁶. Tas attiecas arī uz nepavadītiem nepilngadīgajiem. Kā paredzēts minētajā stratēģijā, Komisija vērtēs tādus juridiskus un praktiskus ES līmeņa instrumentus, kas cietušajiem migrantiem neatkarīgi no viņu uzturēšanās statusa ļaus plašāk ziņot par noziegumiem un piekļūt atbalsta pakalpojumiem. Konkrētāk, Komisija veicinās labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm nolūkā nodalīt ziņošanu par noziegumu no atgriešanas procedūras, neapdraudot šādu procedūru efektivitāti.

Cita cietušo grupa, kas atrodas īpaši neaizsargātā situācijā, ir **personas, kas cietušas ieslodzījumā izdarītā noziegumā**. Saskaņā ar Pasaules veselības organizācijas datiem 25 % ieslodzīto katru gadu cieš no vardarbības⁷⁷. Viņu iespējas piekļūt tiesu sistēmai bieži ir ierobežotas. Viņi ir izolēti, stigmatizēti, un viņu piekļuve informācijai ir

⁷³ Par visaptverošo ES tiesisko un politisko regulējumu cilvēku tirdzniecības novēršanai, kurā galvenā uzmanība ir pievērsta cietušajiem, kurā ir ņemtas vērā dzimumu īpatnības un kurš ir piemērots bērniem, sk. vietni https://ec.europa.eu/anti-trafficking/node/4598_en.

⁷⁴ Sk., piemēram, 2019. gadā publicēto Oksfordas Universitātes COMPAS (Migrācijas, politikas un sabiedrības centrs) projektu *Safe reporting of crime for victims and witnesses with irregular status in the US and Europe* vai Platformas starptautiskajai sadarbībai saistībā ar nedokumentētiem migrantiem projekta *Insecure justice? – residence permits for victims of crime in Europe* rezultātus.

⁷⁵ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, dalībvalstis principā izdod lēmumu par atgriešanu visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri uzturas to teritorijā nelikumīgi. Personām, kas cietušas dažu kategoriju noziegumos, piemēram, tikušas ekspluatētas smagā darbā, ir iespējams izsniegt uzturēšanās atļauju uz ierobežotu laiku, izvērtējot katru atsevišķo gadījumu, – sk. Direktīvu 2009/52/EK (“Direktīva par sankcijām pret darba devējiem”).

⁷⁶ Pamattiesību aģentūras 2019. gada ziņojums *Migration: Key fundamental rights concerns* liecina, ka cietušie migranti par noziegumu bieži vien neziņo. Kā liecina Eiropas tīkla cīņai pret rasismu veiktais pētījums, 24 valstīs aptaujātie migranti pauda bailes, ka ziņošana par noziegumu negatīvi ietekmēs viņu imigrācijas lietas iznākumu.

⁷⁷ Pasaules Veselības organizācija, *Prison and Health* (2014. gads), 19.–21. lpp., vardarbības cietumā definīcija. Ziņojums pieejams vietnē http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0005/249188/Prisons-and-Health.pdf.

ierobežota⁷⁸. Saskaņā ar šo stratēģiju Komisija izpētīs veidus, kā nodrošināt efektīvu atbalstu ieslodzījumā esošiem cietušajiem un viņu aizsardzību, piemēram, izveidot protokolus ieslodzījumā esošu cietušo aizsardzībai un neatkarīgas struktūras, kas izmeklētu ieslodzījumā izdarītus noziegumus. Saskaņā ar gaidāmo Eiropas tiesiskās apmācības stratēģiju Komisija arī veicinās aizturēšanas darbinieku apmācību.

Lai visneaizsargātākajiem cietušajiem varētu nodrošināt mērķorientētu un integrētu atbalstu, kurā izmantota holistiska daudzagentūru pieeja, nepieciešama iestāžu cieša sadarbība ar attiecīgajām organizācijām un etniskajām, reliģiskajām un citām minoritāšu kopienām. Saskaņā ar šo stratēģiju Komisija lielu uzmanību pievērsīs šādu sinerģiju veicināšanai. Tomēr galvenā atbildība gulstas uz dalībvalstīm, kurām būtu jāizveido attiecīgās struktūras un jāveicina vajadzīgās sinerģijas starp iestādēm un pilsonisko sabiedrību. Arī citi dalībnieki tiek aicināti pastiprināt savu darbību, lai atbalstītu un aizsargātu neaizsargātākos cietušos.

Eiropas Komisijas galvenās darbības:

- veicināt darbības, kurās ņemta vērā saistībā ar Covid-19 pandēmiju gūtā pieredze, piemēram, organizēt tiešsaistes atbalsta pakalpojumus un atzīt cietušo atbalsta pakalpojumus par būtiskajiem pakalpojumiem,
- izmantojot ES finansējuma iespējas un ES informācijas kampaņu par cietušo tiesībām, veicināt integrētu un mērķorientētu atbalstu cietušajiem ar īpašām vajadzībām, piemēram, cietušajiem bērniem, ar dzimumu saistītā vai ģimenē notikušā vardarbībā cietušajiem, rasistiskos un ksenofobiskos naida noziegumos cietušajiem, pret LGBTI+ vērstos naida noziegumos cietušajiem, gados vecākiem cietušajiem un cietušajiem ar invaliditāti,
- nodrošināt ES pievienošanos Stambulas konvencijai vai alternatīvus pasākumus, kas sasniedz to pašu mērķi,
- vērtēt iespējas ieviest minimālos standartus cietušo fiziskai aizsardzībai, tostarp minimālos nosacījumus par aizsardzības pasākumu izdošanu un veidiem, vajadzības gadījumā līdz 2022. gadam iesniedzot tiesību aktu priekšlikumus,
- īstenot pamatprincipus par aizsardzības un atbalsta nodrošināšanu personām, kas cietušas naida noziegumos un no naida runas,
- veicināt sadarbību starp dalībvalstīm, lai uzlabotu atbalstu terorismā cietušajiem, jo īpaši pārrobežu gadījumos, šajā saistībā izmantojot ES konsultāciju centru terorismā cietušajiem, kas ir izmēģinājuma projekts,
- izvērtēt ES līmenī pieejamos instrumentus, kas migrantiem neatkarīgi no viņu uzturēšanās statusa un ieslodzītajiem dod iespējas ziņot par noziegumiem, kuros viņi ir cietuši, vajadzības gadījumā līdz 2022. gadam nākot klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem.

⁷⁸ Detalizētu analīzi sk. *Fair Trials* 2019. gadā publicētajā ziņojumā *Rights behind bars – Access to justice for victims of violent crime suffered in pre-trial or immigration detention*, <https://www.fairtrials.org/publication/rights-behind-bars>.

Dalībvalstu galvenās darbības:

- ņemot vērā Covid-19 pandēmijas laikā gūto pieredzi, veikt darbības, lai nodrošinātu, ka ar dzimumu saistītā vardarbībā un vardarbībā ģimenē cietušajiem būtu pieejams atbalsts un aizsardzība, kas ir integrēta valstu pandēmijas ārkārtas pasākumos, tostarp pastāvīga piekļuve patvēruma vietām un palīdzības tālruniem, un pastiprināt pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu cietušo atbalsta un aizsardzības pasākumos,
- izveidot integrētus un mērķorientētus speciālistu atbalsta pakalpojumus neaizsargātākajiem cietušajiem, tostarp bērnu mājas, ģimenes mājas, LGBTI+ drošās mājas, personas ar invaliditāti iekļaujošus un personām ar invaliditāti pieejamus pakalpojumus un telpas, kā arī neatkarīgas struktūras, kas izmeklētu ieslodzījumā izdarītus noziegumus,
- rīkoties, lai nodrošinātu, ka visiem cietušajiem, tostarp cietušajiem migrantiem, ir piekļuve tiesu sistēmai neatkarīgi no viņu uzturēšanās statusa,
- rīkoties, lai nodrošinātu, ka cietušajiem bērniem ir pieejama bērniem draudzīga tiesu sistēma,
- apmainīties ar paraugpraksi starp ES dalībvalstīm par atbalstu neaizsargātākajiem cietušajiem, tostarp terorismā cietušajiem, un viņu aizsardzību,
- rīkoties, lai nodrošinātu terorismā cietušo atzīšanu, piemēram, apsverot piemiņas vietu, muzeju ierīkošanu un medaļu piešķiršanu,
- veicināt sadarbību un nodrošināt starp tiesu un tiesībaizsardzības iestādēm, veselības aprūpes un sociālajiem darbiniekiem, citiem attiecīgajiem praktizējošajiem speciālistiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām saskaņotu pieeju cietušo tiesībām, lai sniegtu mērķorientētu un integrētu atbalstu neaizsargātākajiem cietušajiem,
- veicināt sadarbību starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm vai subjektiem, kuri sniedz specializētu atbalstu, lai terorismā cietušajiem pārrobežu gadījumos nodrošinātu efektīvu piekļuvi attiecīgajai informācijai⁷⁹.

Citu ieinteresēto personu galvenās darbības:

- pilsoniskās sabiedrības organizācijas — iesaistīties atbalsta sniegšanā cietušajiem sadarbībā ar attiecīgajām valsts iestādēm.

3. Veicināt cietušo piekļuvi kompensācijai

Daudzās dalībvalstīs cietušajiem ir grūti saņemt kompensāciju. Cietušie var pieprasīt valsts kompensāciju tikai tad, kad ir beidzies ilgs, nereti dārgs un laikietilpīgs process, kas sākas ar kriminālprocesu un kam seko mēģinājumi saņemt kompensāciju no

⁷⁹ Kā paredzēts Terorisma apkarošanas direktīvas 26. pantā.

likumpārkāpēja. Kā uzskatāmi aprakstīts ziņojumā par kompensāciju cietušajiem⁸⁰, galvenie iemesli ir nepietiekama informācija par cietušo tiesībām uz kompensāciju, daudzi procesuāli šķēršļi, tostarp ierobežojoši termiņi, nepietiekami piešķirumi no valstu budžetiem un sarežģīti noteikumi, kas reglamentē kompensāciju no likumpārkāpēja un valsts kompensāciju. Cietušajiem, kas atrodas pārrobežu situācijās, ir vēl grūtāk saņemt kompensāciju no valsts, kurā viņi ir cietuši, neraugoties uz to, ka šajā jomā pastāv ES noteikumi⁸¹.

Visiem attiecīgajiem dalībniekiem būtu jārīkojas savas kompetences ietvaros, lai uzlabotu cietušo piekļuvi kompensācijai.

Saskaņā ar Kompensāciju direktīvu⁸² dalībvalstis nodrošina, ka to tiesību normās ir paredzēta to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē **taisnīgu un samērīgu kompensāciju** cietušajiem⁸³. Komisija iesaka dalībvalstīm savas valsts kompensācijas shēmas veidot tā, lai tās cietušajiem būtu ērtāk izmantojamas, vienkāršojot noteikumus par piekļuvi kompensācijai un palielinot pieejamās kompensācijas summas, kas izdarāms, pielāgojot valsts budžetu. Saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu dalībvalstis arī nodrošina, ka cietušie jau pirmajā saziņā ar kompetentajām iestādēm tiek informēti par to, kā un kādos apstākļos viņi var saņemt kompensāciju. Komisija mudinās dalībvalstis pārsniegt šos minimālos standartus un nodrošināt, ka cietušie tiek labāk informēti par valstu kompensācijas shēmām, izmantojot arī citus līdzekļus, piemēram, vispārējas informatīvas kampaņas par cietušo tiesībām un interaktīvas tīmekļa vietnes.

Kompensācijas vispārējais mērķis ir atzīt tīšā vardarbīgā noziegumā cietušos un palīdzēt viņiem atlabšanas procesā⁸⁴. Nekādā gadījumā cietušos nedrīkst kompensācijas procedūras laikā pakļaut sekundāras viktimizācijas riskam. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka cietušie tiek pasargāti no sekundāras viktimizācijas riskiem ne tikai kriminālprocesa, bet arī kompensācijas pieprasīšanas gaitā. Šajā kontekstā būtu jāņem vērā arī terorismā cietušie, nosakot katras dalībvalsts īpašu atbildību nodrošināt taisnīgu un samērīgu kompensāciju⁸⁵.

Attiecībā uz to, ka jāatvieglo cietušo piekļuvi kompensācijai, Komisija pārraudzīs spēkā esošo ES tiesību aktu, jo īpaši Kompensāciju direktīvas un Pamatlēmuma par finansiālu

⁸⁰ Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera īpašās padomnieces Ž. Milkē (*J. Milquet*) 2019. gada marta ziņojums *Strengthening victims' rights: from compensation to reparation – For a new EU victims' rights strategy 2020–2025*.

⁸¹ Kompensāciju direktīva.

⁸² Sk. Kompensāciju direktīvas 12. panta 2. punktu.

⁸³ Sk. ģenerālvokāta Mihala Bobeka (*Michal Bobek*) secinājumus par lietu C-129/19, kas sniegti 2020. gada 14. maijā;

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=839BD6797AC265879227F4CB8EFBE070?text=&docid=226497&pageIndex=0&doclang=LV&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1859548>.

⁸⁴ Sk. jo sevišķi īpašās padomnieces *J. Milquet* ziņojumu.

⁸⁵ Saskaņā ar Terorisma apkarošanas direktīvas 24. pantu dalībvalstis sniedz palīdzību saistībā ar prasībām pēc kompensācijas terorismā cietušajiem, kas pieejama saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.

sankciju savstarpēju atzīšanu⁸⁶, īstenošanu, lai redzētu, kā un cik lielā mērā tos varētu uzlabot, lai atvieglotu cietušo piekļuvi kompensācijai. Arī Regula⁸⁷ par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu sekmēs cietušo piekļuvi īpašuma restitūcijai un cietušo kompensācijai pārrobežu lietās, tiklīdz tā būs piemērojama⁸⁸. 2014. gada Direktīva par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju⁸⁹, ar ko saskaņo iesaldēšanas un konfiskācijas režīmus visā ES, liek dalībvalstīm nodrošināt, ka konfiskācijas rīkojums neliedz noziedzīgā nodarījumā cietušajiem savos prasījumos pieprasīt kompensāciju. Komisija analizēs šajā direktīvā norādītās iespējas uzlabot cietušo piekļuvi kompensācijai.

Komisijai un dalībvalstīm būtu jāizpēta arī tas, kā uzlabot koordināciju un sadarbību starp dalībvalstīm, lai atvieglotu cietušo piekļuvi kompensācijai pārrobežu lietās. Jo īpaši dalībvalstīm būtu jāuzlabo sadarbība Eiropas valstu kompensācijas kontaktpunktu tīklā⁹⁰. Eiropas tīklam cietušo tiesību aizsardzībai⁹¹ (ENVR) un Eiropas valstu kompensācijas kontaktpunktu tīklam būtu jāizpēta, kā uzlabot savstarpējo sadarbību un tīkla efektivitāti.

Eiropas Komisijas galvenās darbības:

- **pārraudzīt un novērtēt ES tiesību aktus par kompensāciju (arī par kompensāciju no valsts un likumpārkāpēja), tostarp pamatlēmumu par finansiālu sankciju savstarpēju atzīšanu, un vajadzības gadījumā līdz 2022. gadam ierosināt pasākumus šīs sistēmas papildināšanai.**

Dalībvalstu galvenās darbības:

- **izvērtēt valstu kompensāciju shēmas un vajadzības gadījumā novērst esošos procesuālos šķēršļus,**
- **nodrošināt, ka valstu budžetos parādās taisnīga un samērīga valsts kompensācija par vardarbīgiem, tišiem noziegumiem, kas būtu paredzēta arī terorismā cietušajiem,**
- **nodrošināt, ka pilnībā tiek piemērota Regula par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu, jo īpaši tās noteikumi par īpašuma restitūciju cietušajam un kompensāciju cietušajiem,**
- **rīkoties, lai kompensācijas procedūras laikā cietušie netiktu pakļauti sekundārai viktimizācijai,**

⁸⁶ Padomes Pamatlēmums 2005/214/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz finansiālām sankcijām.

⁸⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1805 (2018. gada 14. novembris) par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu.

⁸⁸ No 2020. gada 19. decembra.

⁸⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/42/ES (2014. gada 3. aprīlis) par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā.

⁹⁰ Izveidots saskaņā ar Kompensāciju direktīvas 16. pantu.

⁹¹ Eiropas tīkls cietušo tiesību aizsardzībai (ENVR) ir nacionālo ekspertu forums, kurš izveidots, izmantojot ES dotāciju, un kurā notiek paraugprakses apmaiņa un tiek apspriestas cietušo tiesības. Plašāku informāciju sk. vietnē <https://envr.eu/>.

- veicināt viendabīgu piekļuvi informācijai par valstu kompensācijas shēmām (izstrādāt interaktīvas, pieejamas un lietotājam draudzīgas tīmekļa vietnes),
- nodrošināt, lai valsts kompensācijas iestāžu darbinieki apzinātos cietušo tiesības un nepieciešamību izvairīties no sekundāras viktimizācijas riska,
- pārrobežu lietās sadarboties ar citām dalībvalstīm attiecīgajās ES struktūrās.

Citu ieinteresēto personu galvenās darbības:

- Eiropas tīklam cietušo tiesību aizsardzībai un Eiropas kompensācijas kontaktpunktu tīklam — izpētīt, kā uzlabot savstarpējo sadarbību un palielināt Eiropas kompensācijas kontaktpunktu tīkla efektivitāti,
- cietušo atbalsta organizācijām — sadarboties ar valstu kompensācijas iestādēm, lai piedāvātu savu atbalstu, paraugprakses apmaiņu un savstarpējās apmācības pasākumus.

SADARBĪBA CIETUŠO TIESĪBU JOMĀ

4. Stiprināt visu attiecīgo dalībnieku savstarpējo sadarbību un koordināciju

Galvenais ES un valstu līmenī notiekošās sadarbības un koordinācijas stiprināšanas mērķis ir nodrošināt, ka visi attiecīgie dalībnieki sadarbojas, lai cietušajiem nodrošinātu iespēju piekļūt tiesu sistēmai. Saskaņā ar ES noteikumiem par cietušo tiesībām visi noziegumos cietušie būtu jāatzīst un pret viņiem būtu jāizturas ar cieņu, profesionāli, atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām un bez diskriminācijas. Tam nepieciešama visu attiecīgo dalībnieku iesaistīšanās.

Valstu līmenī ir ārkārtīgi svarīgi pulcēt visas personas, kas kontaktējas ar cietušajiem. Tās cita starpā ir šādas: policija, tiesu iestādes, tiesu darbinieki, cietušo atbalsta dienesti, praktizējoši speciālisti un kompensācijas iestādes. Dažu cietušo gadījumā ir svarīgi iesaistīt arī medicīnas personālu, izglītības personālu, sociālo dienestu darbiniekus vai ieslodzījuma vietu darbiniekus. Faktiski būtu jāiesaista visa sabiedrība, lai nodrošinātu, ka visi cietušie tiek atzīti, cienīti un spēj pilnībā paļauties uz savu tiesību ievērošanu.

Komisija veicinās koordināciju un sadarbību valstu līmenī. Dalībvalstīm būtu jāizstrādā **valstu stratēģijas cietušo tiesību jomā**, kas nodrošinātu koordinētu un horizontālu pieeju cietušo tiesībām. Šāda politika var ietvert par cietušo tiesībām atbildīgo valsts koordinatoru vai ombudu iecelšanu, izpratnes veidošanas valsts kampaņu uzsākšanu par cietušo tiesībām un cietušo tiesību aspektu iestrādāšanu citās politikas jomās, piemēram, veselības un izglītības jomā.

Visiem dalībniekiem ciešāk sadarbojoties cietušo tiesību jomā, arī veidosies **noturīgāka sabiedrība**. Šādā sabiedrībā, pateicoties spēcīgām sociālajām saitēm, ir vieglāk novērst nozieguma izdarīšanu un tā sekas konkrētiem cietušajiem. Šajā saistībā izšķiroša nozīme

ir ciešai sadarbībai un aliansei starp valsts iestādēm un pilsonisko sabiedrību, tostarp nevalstiskajām cietušo atbalsta organizācijām. Tādējādi stratēģija veicinās darbības, kuru mērķis ir izmantot šādu sinerģiju potenciālu.

Lai nodrošinātu horizontālāku pieeju cietušo tiesībām, Komisija ES līmenī izveidos **cietušo tiesību platformu**. Tā būs pirmā platforma, kas pulcēs visus ES līmeņa dalībniekus, kas saistīti ar cietušo tiesībām. To vidū būs Komisija un svarīgākie dalībnieki, piemēram, Eiropas tīkls cietušo tiesību aizsardzībai (*ENVR*), ES valstu kompensācijas kontaktpunktu tīkls, Eiropas līdztiesības iestāžu tīkls (*EQUINET*), ES terorisma apkarošanas koordinators un attiecīgās aģentūras, piemēram, *Eurojust*, Pamattiesību aģentūra (*FRA*), Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra (*CEPOL*), Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (*EIGE*), kā arī pilsoniskā sabiedrība.

Cietušo tiesību platforma sekmēs pastāvīgu dialogu, paraugprakses apmaiņu un savstarpēju bagātināšanos, kas noritēs starp šo stratēģiju, dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam un vairākām gaidāmajām stratēģijām⁹².

Komisijas **cietušo tiesību koordinators** nodrošinās dažādu ar cietušo tiesību politiku saistītu darbību konsekvenci un efektivitāti. Konkrētāk, Komisijas koordinators būs atbildīgs par cietušo tiesību platformas raitas darbības nodrošināšanu. Koordinators arī sinhronizēs citu ES līmeņa ieinteresēto personu darbības, kas saistītas ar cietušo tiesībām, jo īpaši tad, ja tās attiecas uz Cietušo tiesību direktīvas piemērošanu.

Eiropas Komisijas galvenās darbības:

- izveidot cietušo tiesību platformu — pulcēt ES līmeņa dalībniekus, kas saistīti ar cietušo tiesībām, un nodrošināt sinerģiju ar citām attiecīgajām politikas stratēģijām⁹³.

Dalībvalstu galvenās darbības:

- izstrādāt valstu stratēģijas cietušo tiesību jomā, kurās būtu paredzēta visaptveroša un holistiska pieeja cietušo tiesībām un tiktu iesaistīti visi dalībnieki, kuri varētu būt kontaktā ar cietušajiem,
- popularizēt cietušo tiesības visu to dalībnieku vidū, kuri varētu būt kontaktā ar cietušajiem, tostarp policijā, atbalsta dienestos un veselības aprūpes personāla vidū,
- atvieglot attiecīgo ES līmeņa tīklu, piemēram, Eiropas tīklu cietušo tiesību aizsardzībai (*ENVR*), darbību, pārgrupējot valstu ekspertus cietušo tiesību jautājumos,

⁹² Citas svarīgas stratēģijas šajā jomā ir stratēģija par bērnu tiesībām, Eiropas tiesiskās apmācības stratēģija, LGBTI+ līdztiesības stratēģija, ES atjauninātā romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības sistēma un drošības savienības stratēģija, stratēģiska pieeja cilvēku tirdzniecības izskaušanai un stratēģija efektīvākai cīņai pret seksuālu vardarbību pret bērnu.

⁹³ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_en

- veikt darbības, kas vērstas uz noturīgākas sabiedrības veidošanu, sekmējot lielāku pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanos valsts darbībās.

Citu ES struktūru un ieinteresēto personu darbības:

- ***Eurojust, Pamattiesību aģentūrai, Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam un Eiropas tīklam cietušo tiesību aizsardzībai būtu jāziņo par to, kā uzlabot kompetento iestāžu sadarbību un informācijas un labas prakses apmaiņu pārrobežu lietās.***

5. Stiprināt cietušo tiesību starptautiskos aspektus

Nesen pieņemtais Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam⁹⁴ atkārtoti apstiprina ES apņemšanos veicināt, aizsargāt un ievērot cilvēktiesības visā pasaulē. Eiropas Savienības mērķis ir nodrošināt, lai visos kontekstos, tostarp starptautiskās instancēs, tiktu ievēroti augsti standarti attiecībā uz cietušo tiesībām. Rīcības plāns attiecas arī uz darbībām, kas saistītas ar ANO Vadošajiem principiem uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, un tādējādi dod iespēju pievērst uzmanību privātajā sektorā izdarītos noziegumos cietušajiem un ļaunprātīgas izmantošanas upuriem, tostarp noziegumos pret vidi cietušajiem.

ES globālā reakcija uz Covid-19 pandēmiju ietvēra atbildes pasākumus uz cilvēktiesību apdraudējumiem un pieaugošu vardarbību ģimenē. Kā daļu no *Team Europe* atbalsta partnerārstīms, ko sniedz saistībā ar pandēmiju, ES ir turpinājusi uzraudzīt cilvēktiesības un demokrātiju un pārorientējusi programmas, lai nodrošinātu, ka cietušie partnerārstīms saņem nepieciešamo atbalstu un aizsardzību.

ES un tās dalībvalstis turpinās sadarbību ar Apvienoto Nāciju Organizāciju un Eiropas Padomi un sadarbību šo organizāciju ietvaros, lai ES pieeju cietušo tiesībām popularizētu partnerārstīms un apmainītos ar paraugpraksi⁹⁵. Konkrētāk, ES turpinās veicināt augstos standartus cietušo tiesību jomā, kas noteikti ES ģeogrāfiskajās un tematiskajās programmās, kuras attiecas uz piekļuvi tiesu sistēmām un jau tiek īstenotas partnerārstīms. Konkrētāk, ES turpina atbalstīt ES un ANO iniciatīvu *Spotlight*⁹⁶, lai piecos pasaules reģionos novērstu un izskaustu visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm. ES arī sadarbojas ar *FIFA* un *PVO*, īstenojot kampaņas pret vardarbību ģimenē. Komisija atbalstīs Starptautisko fondu ar konfliktiem saistītā seksuālā vardarbībā cietušajiem⁹⁷, kā

⁹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes kopīgs paziņojums “ES Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam” (JOIN(2020) 5 final).

⁹⁵ Varētu ņemt vērā arī topošo ANO programmu uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, tostarp par uzņēmumu / privātā sektora dalībnieku izdarītos cilvēktiesību pārkāpumos cietušo piekļuvi tiesiskās aizsardzības līdzekļiem (gan tiesiskiem, gan citiem).

⁹⁶ <https://spotlightinitiative.org/>

⁹⁷ Jauns fonds, kas paredzēts, lai ar seksuālu vardarbību saistītos konfliktos cietušie varētu saņemt atlīdzību. Fonds ir izveidots, pamatojoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsēkretāra īpašā pārstāvja ar

arī globālo aliansi *WePROTECT*, kuras mērķis ir izbeigt bērnu seksuālu izmantošanu tiešsaistē⁹⁸.

ES arī turpinās atbalstīt spēju veidošanas darbības prioritārajās partnervalstīs saistībā ar atbalstu terorismā cietušajiem. Konkrētāk, ES turpinās atbalstīt ANO vadītās iniciatīvas un projektus, kuru mērķis ir uzlabot ANO dalībvalstu spējas palīdzēt terorismā cietušajiem, piemēram, “Terorismā cietušo personu draugu grupu” (*Group of Friends of Victims of Terrorism*), ko vada Afganistāna un Spānija⁹⁹, vai ANO Terorisma apkarošanas biroja un Spānijas organizēto Globālo terorismā cietušo personu kongresu¹⁰⁰.

Turklāt jaunajās programmās, kuras tiks izstrādātas saskaņā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu (2021.–2027. gads), ES turpinās veicināt ES standartus cietušo tiesību jomā (tostarp terorismā cietušo personu tiesības ES, organizētajā noziedzībā un noziegumos pret vidi cietušo tiesības, kā arī ES cietušo tiesības kopumā). Pievienošanās sarunu un stabilizācijas un asociācijas procesa kontekstā ES turpinās cieši sadarboties ar kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, lai stiprinātu cietušo tiesības.

ES pievērsīsies arī tam, lai nodrošinātu optimālu piekļuvi tiesu sistēmai ES pilsoņiem, kuri ir cietuši trešās valstīs. Tam nepieciešama ciešāka saziņa un sadarbība starp trešo valstu iestādēm un atbalsta organizācijām un ES dalībvalstu konsulārajām iestādēm un atbalsta organizācijām. Eiropas Savienība ar Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos starpniecību sekmēs un atvieglos šādu sadarbību, lai uzlabotu atbalstu un aizsardzību ES pilsoņiem, kuri ir cietuši trešās valstīs.

Eiropas Savienības galvenās darbības:

- **pastiprināt sadarbību ar starptautiskajiem un reģionālajiem partneriem, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizāciju un Eiropas Padomi, lai veicinātu augstus starptautiskos standartus attiecībā uz cietušo tiesībām, tostarp naida noziegumos cietušo, cietušo bērnu, terorismā cietušo, cietušo migrantu, seksuālā vardarbībā un ar dzimumu saistībā vardarbībā cietušo, LGBTI+ personu, kas cietušas naida noziegumos, organizētajā noziedzībā cietušo, kā arī cietušo ar invaliditāti tiesībām,**
- **izmantot ES finansējumu un politisko dialogu, lai popularizētu, aizstāvētu un aizsargātu cietušo tiesības un nodrošinātu cietušajiem piekļuvi tiesu sistēmai partnervalstīs,**

---

konfliktiem saistītas seksuālas vardarbības jautājumos biroja apņemšanos, *Dr Denis Mukwege Foundation* darbu, *Nadia's Initiative* un ar seksuālu vardarbību saistītos konfliktos izdzīvojušo uzskatiem visā pasaulē. <https://news.un.org/en/story/2019/10/1050271>.

⁹⁸ <https://www.weprotect.org/>

⁹⁹ Afganistānas un Spānijas vadītā “Terorismā cietušo draugu grupa” sāka darbību 2019. gada jūnijā, un tās mērķis ir Apvienoto Nāciju Organizācijā šim tematam pievērst papildu uzmanību un nodrošināt papildu pasākumus.

¹⁰⁰ <https://www.un.org/counterterrorism/2020-counter-terrorism-week>

- **veicināt sadarbību, lai uzlabotu atbalstu un aizsardzību ES pilsoņiem, kuri ir cietuši trešās valstīs,**
- **pastiprināt sadarbību starp trešo valstu iestādēm un atbalsta organizācijām un ES dalībvalstu konsulārajām iestādēm un atbalsta organizācijām, lai atvieglotu piekļuvi tiesu sistēmai ES pilsoņiem, kuri ir cietuši trešās valstīs.**

SECINĀJUMI

ES ir jādara vairāk, lai aizsargātu noziedzīgos nodarījumos cietušos. Pirmā ES stratēģija par cietušo tiesībām paredz prioritāšu un galveno darbību visaptverošu kopumu nākamajiem pieciem gadiem. Paredzams, ka šīs darbības uzlabos cietušo tiesību aizsardzību, tostarp, pienācīgi ņemot vērā cietušos ar īpašām vajadzībām, un tādējādi vairo visu Savienības pilsoņu drošību.

Komisija pievērsīsies tam, lai pilnībā īstenotu un izpildītu spēkā esošos ES noteikumus par cietušo tiesībām. Tā veicinās informētību par cietušo tiesībām un sadarbosies ar dalībvalstīm, lai stiprinātu cietušo atbalsta struktūru noturību, tostarp, izmantojot Covid-19 pandēmijā gūto pieredzi. Turklāt Komisija turpinās izvērtēt ES instrumentus un to iespējamus trūkumus un vajadzības gadījumā līdz 2022. gadam nāks klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, lai vēl vairāk nostiprinātu cietušo tiesības.

Šīs stratēģijas īstenošana tiks regulāri uzraudzīta, tostarp, rīkojot regulāras Cietušo tiesību platformas sanāksmes, lai iegūtu aktuālāko informāciju par darbībām, par kurām atbild dažādi dalībnieki. Turklāt Komisija šīs stratēģijas termiņa vidū izvērtēs stratēģijas darbības un vajadzības gadījumā to atjauninās.

Lai it visur ES jebkādos apstākļos pilnībā tiktu īstenotas visas cietušo tiesības, ir jāiesaista visi attiecīgie dalībnieki ES, valstu un vietējā līmenī. Šīs stratēģijas īstenošanai ir vajadzīgi Eiropas Komisijas, citu iestāžu un struktūru, dalībvalstu un pilsoniskās sabiedrības kopīgi pūliņi. Lai gūtu panākumus, mums visiem jāstrādā kopā.